

Avdelningen för systemanalys, försörjningstrygghet och statistik

Enheten för trygg energiförsörjning

Tobias Jakobsson

016-544 22 64

tobias.jakobsson@energimyndigheten.se

Regeringskansliet

Infrastrukturdepartementet

103 33 Stockholm

Yttrande angående betänkandet Moderna tillståndsprocesser för elnät (SOU 2019:30)

Sammanfattning

Energimyndigheten har beretts möjlighet att yttra sig angående betänkandet Moderna tillståndsprocesser för elnät (SOU 2019:30). Energimyndigheten välkomnar och tillstyrker i huvudsak utredningens förslag. I yttrandet har Energimyndigheten inte haft möjlighet att analysera hur implementeringen av Europaparlamentets och rådets nya direktiv om gemensamma regler för den inre marknaden för el (2009/72/EG) påverkar förslagen i denna rapport. Det är framförallt förslagen som handlar om icke koncessionspliktiga nät som kan komma i ny dager via det kommande regelverket. Energimarknadsinspektionen har i uppdrag att analysera vilka åtgärder som krävs och lämna författningsförslag i de delar där genomförandet kväver bestämmelser i lag eller förordning. Detta uppdrag ska redovisas till Infrastrukturdepartementet senast den 28 februari 2020. Energimyndigheten anser att regeringen bör invänta resultaten av Energimarknadsinspektionens rapport innan vidare åtgärder vidtas.

Energimyndighetens ställningstagande

Övergripande synpunkter

- När det gäller transmissionsnätets planeringstid bedömer Energimyndigheten att utredningens förslag bara marginellt kortar denna.

IKN-nät och behovet av statistik och kunskap

- Energimyndigheten menar att det behövs mer kunskap om elanvändning och produktion i IKN-nätet och att behovet av statistik därför är viktigt. Energimyndigheten anser sålunda, tvärt emot utredningen, att statistikbehovet fortsatt är ett av flera bärande motiv för att utreda vidare regler för mätning, beräkning och rapportering av producerad och förbrukad el på IKN.
- Utredningen lyfter risken med att ett större IKN-undantag för delning av energi kan resultera i parallella infrastrukturer, till stor del drivit av

möjligheten att undvika energiskatter. Energimyndigheten anser liksom utredningen att frågan bör utredas i särskild ordning.

Undantagen från koncessionsplikt och möjligheterna till dispens

- Energimyndigheten tillstyrker att nätmyndigheten får ett bemyndigande att i föreskrifter fastställa undantag från kravet på nätkoncession vilket inkluderar ett utökat undantag för produktionsnät, ett nytt undantag för förnybar elproduktion samt om ett nytt undantag för delning av energi.

Samlad bedömning hos nätmyndigheten

- Energimyndigheten delar utredningens bedömning att en samlad bedömning hos nätmyndigheten av miljöpåverkan och allmän lämplighet är att föredra framför en övergång till separata miljötillstånd.

Synpunkter rörande trygg energiförsörjning

- Energimyndigheten avstyrker utredningens förslag att ta bort de befintliga funktionskraven som anger kortare tid för acceptabla elavbrott än ellagens 24 h då förslaget inte har konsekvensanalyserats tillräckligt.
- Energimyndigheten tillstyrker att det införs ett krav på att den löpande driften av en ledning eller ett ledningsnät ska ske från Sverige.
- Energimyndigheten tillstyrker utredningens förslag gällande prövning av nätföretagens lämplighet ur totalförsvarsynpunkt.

Nätkoncession för område för regionnät samt marktillträde och ledningsrätt

- Enligt utredningen skulle införandet av nätkoncession för område för regionnät på lägre spänningsnivåer korta ledtiderna för nya ledningar. Energimyndigheten bedömer att detta skulle vara en betydelsefull åtgärd för att underlätta omställningen till 100 % förnybar elproduktion men menar att det finns ett antal konsekvenser som inte är tillräckligt belysta.
- Energimyndigheten tillstyrker förslaget om förändrade regler för marktillträde och ledningsrätt.

Koncessionsbesluts ställning

- Energimyndigheten tillstyrker utredningens förslag om att ledningar med en spänning om minst 130 kV inte ska få förbjudas med stöd av miljöbalken.

Om fordons elbehov

- Energimyndigheten tillstyrker förslaget om utökat och förenklat undantag för fordons eller en trafikleds elbehov. Det är viktigt att förtydliga att det tidigare regelverket som beskrivs av "Fordons elbehov, laddstolpar, 22 b §" kvarstår.

Specifika synpunkter

Övergripande synpunkter

Energimyndighetens övergripande bedömning är att utredningens förslag som syftar till att korta ledtiderna för elnätsprojekt är bra och kommer att bidra till förenklad koncessionsprövning och kortare ledtider för elnätsprojekt i lokal- och regionnät. När det gäller transmissionsnätets planeringstid bedömer Energimyndigheten att utredningens förslag bara marginellt förkortar denna och att det behövs större förändringar för att förhindra att transmissionsnätet kommer utgöra ett hinder för omställningen till 100 procent förnybar elproduktion i form av kapacitetsbrist och svårigheter att ansluta ny förnybar elproduktion samt förändringar i elanvändningen. Vår bedömning är att det skulle behövas en bättre samordning mellan den förväntade kommande vindkraftsutbyggnaden, anslutningen av nya användare och elnätsutbyggnaden än vad som sker idag. Det kräver i sin tur förändringar som dock delvis ligger utanför nätkoncessionsutredningens uppdrag. I sammanhanget vill även Energimyndigheten påpeka att det också är frågan om en nordisk utmaning.

IKN-nät och behovet av statistik och kunskap

Energimyndigheten anser att det behövs en heltäckande bild av produktion, användning och lagring av el oavsett om det är koncessionspliktigt nät eller inte. I dagsläget är allt som sker inom icke koncessionspliktigt nät (IKN) undantagen anmälningsskyldigheten varpå det är svårt att få en helhetsbild av elsystemet. Energimyndigheten anser tvärt emot utredningen att statistikbehovet är fortsatt ett av flera bärande motiv för att utreda vidare regler för mätning, beräkning och rapportering av producerad och förbrukad el i IKN-nätet. Energimyndighetens inrapporteringskrav enligt föreskrift STEMFS 2016:5 angående installerad produktionskapacitet i solcellsanläggningar är inte alls tillräckligt krav för att få en heltäckande bild avseende produktion, användning och lagring av el inom IKN oavsett kraftslag eller lagringsteknik.

Synpunkter rörande trygg energiförsörjning

Utredningen förslår att nätmyndighetens föreskrifter som anger att vissa särskilt viktiga nät ska ha funktionskrav som anger kortare tid för acceptabla elavbrott än ellagens 24 h ska ändras så att samtliga nät ska ha samma krav. Energimyndigheten anser att konsekvensanalysen av förslaget inte är tillräckligt underbyggd och anser att ytterligare utredningar behövs innan ett sådant förslag genomförs.

Energimyndigheten tillstyrker att det införs ett krav på att den löpande driften av en ledning eller ett ledningsnät ska ske från Sverige men att frågan förmodligen är mycket mer komplex än så. Hur ska man t.ex. se på IT-system och service/underhåll av dessa, för att upprätthålla kontinuerlig drift? Definitionen av "drift" är likaså problematisk. Utredningens definition av vad som i förslaget ska

bedömas utgöra drift i form av övervakning och styrning, skulle kunna ges en vid tolkning.

Vad gäller prövning av nätföretagens lämplighet ur totalförsvarsynpunkt instämmer Energimyndigheten i utredningens förslag. Om man i framtiden landar i ett mer konkret förslag, finns det dock ytterligare områden där sådan prövning kan vara relevant. Eftersom kunskap om vissa geografiska områden kan vara extra känslig, är det inte säkert att uppgiften om exakt vilka områden som ska kunna prövas anges alltför tydligt med begränsningar. Energimyndigheten menar att det vore mer lämpligt att hantera frågor om ägarskap osv. i t.ex. elberedskapslagen än i ellagen, för att ge lagstöd i sådana bedömningar.

Nätkoncession för område för regionnät samt marktillträde och ledningsrätt

Enligt utredningen innebär ett införande av nätkoncession för område för regionnät på lägre spänningsnivåer minskade ledtider för nya elledningar. Detta bedömer Energimyndigheten vara en betydelsefull åtgärd för att underlätta omställningen till 100 % förnybar elproduktion. Energimyndigheten tycker dock att det finns ett antal konsekvenser som inte är tillräckligt belysta. Dessa inkluderar bl.a. utebliven miljöprövning eftersom ingen sammanhållande prövning görs vid nätkoncession för område samt eventuella otydligheter för markägaren då inget samråd sker till skillnad i fallet vid ansökan om nätkoncession för linje.

Om fordons elbehov

Förslaget om utökad och förenklat undantag för fordons eller en trafikleds elbehov bedöms bra. Beskrivningen av nuvarande regelverk är dock begränsad i utredningens underlag.

Ett fordon parkerat vid en villa kan laddas genom fastighetens el-abonnemang, men för det fordon som behöver ladda på t ex en bostadsrättsförenings parkeringsplats, en parkeringsplats som kanske är på en annan fastighet än bostaden, infördes §22b i Förordning (2007:215) om undantag från kravet på nätkoncession enligt ellagen (1997:857), för att förenkla möjligheten att ladda. Det är mycket viktigt att denna tolkning fortsatt kan göras.

Vidare är det viktigt hur ordet trafikled tolkas. I ellagen 2 kap. 22§ definieras trafikled. Laddfordon som klassas som cyklar eller mopeder kan vara viktiga i utvecklingen av en hållbar elektrifiering. Det är då viktigt att även cykelbanan anses vara en trafikled och att belysningsanläggningar avsedda för cykelbanan också får användas för laddning av laddfordon. Energimyndigheten anser att det vore bra att detta är belyst i de beslut som föregår en ändring av ellagen.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektören Robert Andréén. Vid den slutliga handläggningen har därutöver deltagit avdelningscheferna Gustav Ebenå,

chefsjurist Rikard Janson och enhetschef Maria Westrin. Föredragande har varit handläggaren Tobias Jakobsson.

Robert André

Tobias Jakobsson

Beslutet har fattats elektroniskt i Energimyndighetens ärendehanteringssystem.